

KELL NEKED EGY WERTHER?

Gothe: Werther szerelme és halála című kisregényéből a színdarabot írta: **Dr. Kálmánchey Albert**

Szereplők: Werther, Albert, Lotte, ügyelő, váltó ügyelő, szolgálatvezető, egy hang és stábtagok.

BEVEZETÉS

Goethe 1774-ben írta meg Werther történetét.

Bevezetőjében így írt: Lehetetlen, hogy ne csodáljátok és szeressétek a szellemét és jellemét, meg ne sirassátok a sorsát. És ezt jószágos megítélésünkre bízta. A történet magányával kezdődött és az örök magánnyal ért véget. A kettő között volt az el nem ért vágy, a megvalósíthatatlan beteljesülés kínzó gyötrelme, maga a kimerítő szenvedés.

Wertherek – senki nem tagadhatja – ma is élnek közöttünk. Ha nem is pontosan ugyanazok, de hasonlóak. Ránk merné-e bízni magukat? Itt vannak közöttünk, velünk, mellettünk – rajta kívül – az Albertek, a Lotték, a rokonok, barátok és ismerősök – és itt vannak a segítők is, avagy a segíteni akarók. Persze ők akkor azok, ha a Wertherek, ahogy mondani szokták, helyzetbe hozzák őket. Ez azért megtörténhet... és az is, hogy anélkül, hogy...

Szóval kellene-e neked egy Werther? Tényleg? Majd meglátjuk.

Nos, tételezzük fel, hogy egy mai Werther hozzád fordul, lássuk!

W: Jó estét kívánok. A Lelkisegély Telefonszolgálattal beszélek?

Ü: Igen. Jó estét kívánok.

W: Mostanában meglehetősen kiegyensúlyozatlan vagyok. Sokszor az a benyomásom magamról, hogy nem értem, miért vagyok egyszer ilyen, egyszer olyan, hol túlradó, hol meg fájdalmasan visszahúzódó. Nem voltam régebben sem valami stabil személy, de... most... nagyon rosszul mennek a dolgok körülöttem.

Ü: Tehát most inkább borongós a hangulata ugye?

W: Igen, de ez sem olyan egyszerű, mert bár érzem a Mindenható Isten jelenlétét, a mindeneket szerető jóságát... és mégis ez már szinte tönkre tesz és lever. Vigasztalódást csak Homérosz bölcsődalában lelek.

Ü: Talált tehát némi menedéket, ahol megnyugodva újra képes küzdeni?

W: Megnyugodva? Hm. Maga még sose látott változóbb és nyugtalanabb szívet, mint amilyen az enyém, bánatból zuhan kicsapongásba, rontó szenvedélybe. Meg az is nagy gondom, hogy nem tudom, mi vonzót találnak bennem az emberek. Mintha a magam fajta embernek az lenne a sorsa, hogy félre értsék.

Ü: Azt mondja, hogy vonzónak találják, aztán meg félre értik? Nem lehet kellemes tapasztalat, de azért jók is történnek magával, nem?

W: Oh, megismerkedtem egy családdal, ahol a legidősebb leány nagy hatást gyakorolt rám. Éreztem a szívét, a nagy lelkét, amelynek jelenlétében többnek tűntem fel magam előtt, mint amennyi voltam, mert mind az voltam, ami csak lehettem, de az évek előbb sírba vitték mint engemet.

Ü: Oh, ezt nagyon sajnálom.

W: Igen. Az ember élete csak álom. Az élet korlátok, fáradozások és a szükségletek kielégítése. Ezek csak kolduslétünk meghosszabbításai. Visszatérek saját magamba, és egy

világot találok, majd megalkotom saját magamból a világomat. Így a korlátok között is őrzi az ember a szívében a szabadság édes érzését és azt is, hogy ezt a börtönt akkor hagyhatja el amikor akarja. Korlátok? Szabályok? Minden szabály megöli a természet igaz érzését. Lehet szót fogadni, csakhogya akkor a szerelmünknek vége lesz.

Ü: Nehezek és komorak a gondolatai. Említést tett egy fellobbanó újabb szerelemről.

W: Igen. Megismerkedtem egy angyallal, egy tökéletes, jósággal teli, legszeretettebbre méltó teremtéssel. A legbájosabbal, akit valaha is láttam. Egy táncestén kerültem hozzá közelebb. Elmerültem az özönlő érzelmekbe, nem is voltam már ember, az egész világ elsüllyedt számomra.

Ü: Akkor boldog volt nagyon, ugye?

W: Igen, de lesújtó volt tudomásul vennem, hogy már jegyben jár egy nagyon derék emberrel. Lottet nagyon feldobta a tánc, teljesen átadta magát annak, s nekem. Egy asszony észre is vette ezt és nagy nyomatékkal kétszer is rászólt, mosolyogva, de fenyegetően felemelve az ujját: Lotte, Lotte!

Ü: Ez igencsak kellemetlenül érinthette magát, nem?

W: Fáj. Meg is kérdeztem erről Lottet, aki értésemre adta, hogy nem tagadja, egy derék embernek a jegyese. Nagyon rosszkedvű lettem.

Ü: Rabul ejtette egy szép leány, akiről kiderült, hogy máshoz tartozik és ezt fájdalmas érzés tudomásul venni, nem?

W: Aki nincs rendben, annak semmi se jó. Jobb, ha a rosszkedvet betegségnek tekintjük.

Ü: Betegségnek? A szerelem átmeneti következménye is lehet ez, nem?

W: Jaj azoknak, akik a hatalmat, amelyet egy szív fölött szereztek, arra használják föl, hogy megrabolják a benne sarjadó egyszerű örömeiktől.

Ü: Ez akár fenyegetésnek is hangzik. Csak nem büntetni is képes lenne az ilyet? Lotte mit szólna ehhez?

W: Bűn? Büntetés? Bűnhődés? Jobb lenne, ha meghagynánk barátaink örömeit és növelnénk boldogságukat azzal, hogy együtt élvezzük velük.

Ü: Nos, ezt tényleg átgondolhatnánk minden nap. Lotte észre vette magán az iránta érzett vonzalmát?

W: Biztosan. Szerintem többet is. Forrón beleéltem magam mindenbe. Mi a szívünknek a világ szerelem nélkül. Beszélgettünk az úton és megdorgált, hogy kíméljem magam, mert ebbe bele fogok pusztulni. Angyal vagy, a te kedvedért élnem kell – gondoltam. Mennyire becsülöm és imádom magamat, amióta ő szeret. Ő szent előttem. Zongorajátékával minden kínból kigyógyít még akkor is, amikor már golyót szeretnék a fejembe röpíteni.

Ü: A vőlegényéről esik szó maguk között?

W: Igen és ilyenkor úgy érzem magamat, mint akit minden rangjától és becsületétől megfosztanak és elveszik a kardját. Jó szívvel van hozzám, de nem tudom elviselni, hogy ritkán van rossz kedve, mert ezt a bűnt mindennél jobban gyűlölöm az emberekben. Hogy szemem láttára ennyi tökéletesség birtokában legyen Lottet illetően? Ez elviselhetetlen!

Ü: Ha Lotteval, ha jól értem, kölcsönösek az érzései, reményei valóra válhatnak és törekedhet is erre. A reménytelenség csak felemésztheti erőinket.

W: Jobban érzem ez utóbbit. Lehet-e kívánni attól, aki boldogtalan, és ha lappangó betegség sorvasztja, hogy egyetlen tördőfessel véget vessen a kínlódásának? Világosan látom állapotomat, és még sincs reménye a javulásnak.

Ü: A rosszkedv, mint betegség múltó állapot, s ha véget ér, a remény is visszatér. Elhiszem, hogy most ez nagyon rossz érzés.

W: Nagyon kínlódom és attól tartok, hogy az a baj, amely az erőmet emészti, egyúttal el fogja rabolni a bátorságomat is ahhoz, hogy szabadulni próbáljak. Engedje meg, hogy most elköszönjek. Viszonthallásra.

CSENGETÉS

W: Maga az? Jó estét kívánok. Emlékszik még rám?

Ü: Nos, arról beszélgettünk, hogy egy kedves, szép nővel ismerkedett meg, aki rendkívüli hatást tett önre, de komoly aggályok merültek fel. Amikor elváltunk, nagyon rosszkedvű is volt.

W: Szeret Lotte. Viszont, ha Alberttel együtt sétálunk, és róla beszélgetünk, nincs a világon neveltségesebb, mint ez a viszony. Hogy legutóbb mi történt, megosztanám magával. Talán jobban értené a dolgokat. – Valamelyik nap is náluk voltam. Szemembe ötlöttek Albert pisztolyai és az egyiket hirtelen a homlokomra szorítottam.

Werther és Albert jelenete:

SÉTÁLNAK

A: Hogy lehet valaki olyan bolond, hogy agyon lölje magát. Már maga a gondolat is méregbe hoz!

W: Ejj, ti rögtön ítéltétek! Ez okos, ez ostoba, ez jó, ez rossz. Elő tudjátok gombolyítani valaminek is a biztos okait, valamely cselekedet belső körülményeit? Ha tudnátok, nem ítélnétek olyan hebehurgyán.

A: Azt csak elismered, hogy bizonyos cselekedetek bűnösök maradnak.

W: Van ám néhány kivétel: bűn a lopás, az emberölés, a fejvesztés, de van, ami felmentést érdemel, aki például megöli magát.

A: Felmentést?! A szenvedély, a részegség, a józanész elvesztése alól? Ezek örültek!

W: Résztvélenek, erkölcsösek, farizeusok. Én nem bántam meg szenvedélyeimet. Az ehhez hasonlók az életben a rendkívüliség megnyilvánulásai, nemes és váratlan tettek. Részeg meg bolond? Szégyelljétek magatokat.

A: Nos, az öngyilkosságról van szó! S ez gyengeség. Persze könnyebb meghalni, mint állhatatosan elviselni egy gyötrelmes életet.

W: Közhely! A lázadás, egy nagy erőfeszítés az ellen az élet ellen, amelyben egy fokon túl már sem örömet, sem bánatot, sem fájdalmat nem lehet tönkremenés nélkül elviselni, ez bizony nem gyávaság barátom!

A: Különös, nagyon különös!

W: Bizony! Van, hogy a növekvő szenvedély elrabolja a nyugodt értelmet, és akkor hiába tekintí át a higgadt, józan ember a szerencsétlen állapotát. Talán a test mindig le tudja gyúrni az őt ért kórságot? Bizony nem!

Werther az Ügyelőnek:

W: Nem esett jól ez a beszélgetés. Felzaklatott. Hallotta volna csak azt a történetet, amikor egy lány még csak reményét sem ismerte a tágabb örömöknek, míg nem a szerelem által egy férfi rabjává vált. A férfi behálózta az egész lelkét, majd hirtelen elhagyta, az a férfi, akiben egyes egyedül érezte a létét. Levetette magát a mélybe, hogy minden szenvedését megfojtsa. Ez a története nagyon sok embernek. – mondtam neki. A természet nem talál kivezető utat az összekuszált és ellentmondó erők labirintusából és meg kell halnia. Milyen bolond lány, lehetne mondani, és persze nem a test lázától halt meg. Vagy igen?

Ü: Mit mondott erre Albert?

W: Együgyű lány – mondta.

Ü: Nehéz beszélgetésük volt.

W: Igen. Elváltunk anélkül, hogy megértettük volna egymást. Nem értette meg, hogy az ember ember, és ha dühöng a szenvedélye és szorítják létének határai, az a kis esze, amilye van, egyáltalán nem számít.

Ü: Többször mondta, hogy Lotte is szereti. Attól tartok, hogy ez mintha most nem lelkesítené magát? Hátterbe szorult volna az Alberttel való összecsapás után?

W: Annyi bizonyos, hogy a szereteten kívül semmi sem teszi szükségessé az embert a világon. Mégis, hogy lehet az, hogy ami az ember boldogságát alkotja, nyomorúságának kútfejévé válik? Csak növekvő nyomorúságomat érzem. Képzeletem elapadt, már undorodom a könyvektől is. Mindent a világon csak Lotteval kapcsolatban látok. Vigasztalanul zokogok a sötét jövő felé, nincs más vég csak a sír.

Ü: Nagyon rossznak ítéli meg a helyzetét. Miért beszél a végről?

W: Remélem, hogy ért engem? Nem szeretném, ha félre értene! Bár... mint korábban említettem, úgy tűnik, mintha én sem érteném magam.

Ü: Úgy gondolom, hogy ebben a helyzetben én is így volnék. Nem gondolja-e, hogyha egy kis időre mentesítené magát ettől, mód lenne rá kívülről és egy kissé távolabbról rálátni e feszültségekkel teli helyzetre?

W: Gondoltam erre, és köszönöm, hogy megerősíti ingatag elhatározásomat. El innen! Elhagyom őt!

Ü: Felhívna majd, hogy miként alakult a sorsa?

CSENGETÉS

W: A minap Lotteéknél voltam, bemutatott az anyjának és azt mondta, igazán érdemes voltam rá, hogy megismerjem. Azt hittem meghalok. Sosem mondtak rám nagyobb, büszkébb szót. Az anyja biztosította Lottét és Albertet arról, hogy együtt nagyon boldogok lesznek. Erre Albert azt kiáltotta, hogy azok vagyunk, azok leszünk és a szemem láttára megölelte és

megsókolta Lottét. Azonnal elköszöntem, hogy Isten velük! Viszontlátjuk egymást! Mire Lotte tréfásan megjegyezte: Holnap, ugye?

CSENGETÉS

Ü: Halló! Itt vagyok. Már vártam a hívását.

W: Sok minden történt velem. Mondja, miért van az, hogy mindent magunkkal hasonlítunk össze és magunkat mindennel? Az Isten miért nem ad az embernek elég önbizalmat és elégedettséget? Egyébként egy követ mellett dolgozok. Megismerkedtem egy nagyszerű, kedves gróffal is, bizalma még az egyetlen kárpótlásom. Pocsék népség között forgolódom, bár megismerkedtem egy bájos kisasszonnyal is, aki felderítette a szívemet. Egy fogadáson viszont becsmérő és elutasító nagynénje kérésére a gróf eltanácsolt a társaságból, mint rangon alulit, s ez nagyon rosszul érintett, sőt, úgy éreztem, bárhova megyek, mindenütt sajnálnak. Érti?... A kisasszony sajnálkozott, de minden szava csak késszúrás volt a szívemnek. A kisasszony pedig hasonlít Lottera. Egyébként megírtam Lottenak, hogy sokat fekszem az ágyban, nem tudom miért kelek fel, s miért fekszem le. Csak Lotte köti le egyedül minden pillanatomat, minden gondolatomat. Hm. Vágyom a halált, hogy hozzájussak az örök szabadsághoz. Megyek tovább, csak zarándok vagyok e földön. Lottehoz akarok közelebb lenni. Albert nem az az ember, aki szívének minden vágyát betöltheti. Velem boldogabb lenne, mint ővele. Az egész testem megborzong, ha arra gondolok, hogy Albert átfogja karcsú derekát. Köszönöm neked Albert, hogy megcsaltál. Várom a hírt, mikor lesz az esküvőtök napja. Lotte szívében enyém a második hely és ezt meg akarom tartani. Megőrülnék, ha el tudna felejteni. Pokol van ebben a gondolatban!

Ü: Lotte és Albert már együvé tartoznak. Így hozta a sors, nem?

W: Figyeljen csak! Mi lenne, ha Albert meghalna? Néha nem bírom felfogni, hogyan szeretheti Lottet más, amikor én csak őt szeretem és rajta kívül nekem nincs senki másom...

csak ő! Mellesleg nemrég találkoztam egy parasztlegénnyel, aki gazdasszonya iránti szenvedélye miatt sem enni, sem inni, sem aludni nem tudott. Feleségül akarta venni, de a bátyja az örökség miatt közbelépett és így elzavarták. A legény azt hangoztatta, ezt nem éri meg. Ilyen a szerelem, a hűség és a szenvedély – mondtam magamban. Él ez a legtisztább formában még a műveletlen és a durva emberek között is. Így jártam én, így fogok járni.

CSENGETÉS

Ü: Maga az? Na, hogy van? Kedve szerint történnek a dolgok?

W: Nem mondhatnám. Kivágták a derék papnál a diófáimat, amelyek alatt Lotteval üldögéltem. Nem tudok hova lenni a bosszúságomtól. Egyébként... Ossiánt olvasom, benne a zokogó leány öngyilkos panaszát. Ja, és valamelyik nap, amikor nála voltam, Lotte csókolózott a kanári madarával. Felkínálta nekem is, hogy az csókoljon meg. Nem kellett volna így tennie.

Ü: Albert nem volt otthon?

W: Nem. Körös-körül láttam Lotte ruháit és Albert iratait. Éreznék-e vajon, ha most elmennék tőlük? Mindenében részesülsz – mondtam magamban, szíved úgy érzi, hogy nem élhet nélkülük. Milyen mulandó az ember, ott is, ahová biztosan tapad az élete, ott is ki kell hunynia, onnan is el kell tűnnie. Biztos vagyok benne, hogy egy teremtménynek a léte nagyon keveset számít. Annyi mindenem van, és nélküle minden megsemmisül. Oly sokszor fekszem le azzal a kívánsággal, hogy ne ébredjek fel többé. Bennem van a forrása minden nyomorúságnak. Ez a szív most halott. Sokat szenvedek.

Ü: Lotte biztosan látja ezt. Adott szavát viszont nem veheti vissza Alberttől. Valójában mit vár Lottétól?

W: A kicsapongásaimra azt mondta, hogy ne tegyem, gondoljak rá. Maga mindig a lelkem előtt áll – válaszoltam, mire másról kezdett beszélni.

Ü: Nehéz lehet neki is. Nagy megkönnyebbülést jelenthetne mindkettőjüknek, ha meg tudnák tenni, hogy alkalmazkodnak a valósághoz, nem?

W: A barátom is hasonlót tanácsolt. Azt válaszoltam neki, van még elég erőm, hogy kilábaljak belőle(!)

Ü: Ezt jó hallani.

W: Jó? A hangzása legalábbis az, – a rossz viszont az, hogy a pohár betelt és kiüríteni nem emberi sors. Az Isten is keserűnek érezte. Akkor én miért érzem édesnek, mikor egész lényem a lét és nemlét között remeg. Én nem mondhatom azt, én Istenem, én Istenem miért hagytál el engem?

Ü: Werther! Csak nem gondolja, hogy a két dolgot összemérhetjük?

W: Gúnyolódom a fájdalmaimon. Lotte érzi, mit tűrök, mit szenvedek.

Ü: S maga érzi, hogy ő próbálna ezen enyhíteni?

W: Mit ér a jóságos tekintete, mikor rám néz - és a szívesség, az együttérzés. A múltkori beszélgetésünkön először történt, hogy drága Werthernek nevezett. Ezt százszor elismételtem. A legédesebb együttérzéssel nézett rám, majd zongorájához menekült és énekelni kezdett. Meg kellene csókolnom és aztán e bűn miatt elpusztulni. Nincs még egy ilyen sors, bár mások is lehettek ilyen nyomorultak. Zongorázott és édesen-keserűen énekelt. Heves kitörésemre azt mondta, hogy maga nagyon beteg, menjen és nyugodjék meg. Magamhoz kellene térnem!

A hang: Werther kimenekült a szabadba. Ide-oda kószált, amikor egy rosszul öltözött emberrel találkozott, aki virágokat szedett a kedvesének. Az anyja elmondta neki, hogy búskomorság miatt a tébolydában is volt. Kiderült, - ezt egyébként Werthernek Albert mesélte el - hogy ez a boldogtalan – írnok volt Lotte apjánál és az állásából a Lotte iránti szenvedély miatt bocsátották el. Werther aztán már nem tudott nyugalomra lelni. Ébren és álmában egész lelkét, agya érzékeit Lotte iránti szenvedélye töltötte be. Lelke egyre bomlottabb, egyre kimerültebb lett. Barátai úgy látták, hogy mindezek ellenére nyugodt. Ő viszont a mások állapotát látta zavarosabbnak. Aztán szemrehányásokat tett magának, hogy Albert és felesége között megrontotta a szép viszonyt. Albert iránt ingerültséget érzett és azt is, hogy az szeretné őt eltávolítani.

Albert-Werther-Lotte jelenete:

Hangok innen-onnan: Emberek! Agyon ütöttek egy bérest! Emberek! Agyon ütöttek egy bérest!

A: Hallottad Werther? Miféle lárma volt ez?

W: Hallottam.

A: És... mit szólsz hozzá?

W: Ismerem... sajnálom... és meg is értem.

A: Megérted?! – Hm. Csak nem el is fogadod?

W: (gyorsan) A gazdasszonya iránti lángoló szerelme gyilkossá tette.

(félre:) ah, a szerencsétlen!

A: Ennyi?

W: Ennyi... is... meg nem is. Egyébként mondtam a tisztartó úrnak, hogy ártatlan...

A: Bolond lenne védelmébe venni egy gyilkost!

W: Legalább annyit megtehetett volna, hogy ha szökni segítik, hunyjon szemet.

A: (indulatosan) No, hiszen. Jól is járnánk, Te miattad felborulhatna itt minden törvény. Mi lenne az Állam biztonságával? – szó sem lehet róla. Bűnhődnie kell. Itt rendnek kell lennie.

(Werther el.)

A. (Lottehoz): Werther nagyon szenvedélyes és nagyon boldogtalan. Kérlek, igyekezz más irányt szabni az irántad való viselkedésének, ritkítani sűrű látogatásait. Az emberek itt-ott már beszélnek rólunk. Ugye megértesz drágám?

CSENGETÉS

Ü: Úgy érzem nagyon rossz a kedve.

W: Sehol semmi siker, csak sérelem és sérelem. Most lenne szükség az erőimre, amikor a végtelen teljesség, az örök szabadság után vágyok. Néha belém markol valami, valami belső tombolás, ami széttépéssel fenyegeti szívemet. Sehol sem érzem jól magamat, és mindenütt jól érzem magamat. Álmomban szívemhez szorítom Lottét, és tenger csókkal borítom el. Jobb volna, ha mennék.

Ü: Beszélt a barátjával?

W: Kérve kér, hogy térjek vissza hozzájuk.

Ü: Alaposan át tudnák beszélni együtt a helyzetet. Tudja, hogy ez segítene?

W: Elutasítottam. Kértem még két hetet és azt is, hogy anyám imádkozzon a fiáért és bocsásson meg. És maga is.

A hang: A világ itt hagyásának elhatározása egyre erősödött benne. A függönyt felemelni és mögéje lépni, ennyi az egész – gondolta. Elhatározása szilárd lett. Persze, ügyelőtársunk meglehetősen megijedt. Nem remélt újabb hívást. Kétségek között hánykolódott. Az is átsuhant az agyán, hogy ez az egész nem csak álom-e. Megnyugtathatnánk efelől, de valóság ez bizony, s lám mindegyikötök tehetetlen vele szemben, te is, Werther is. Te itt, ő ott. No, kell neked egy Werther? Szeretnéd, ha ismét hívna? Akarnád is? Hm! Lehet, hogy megteszi. Ha már beléd oltotta magát. A kímélet... S ha fontosnak tartja... bár...

Aha! Csengetést hallunk!

CSENGETÉS

W: Tudja, képtelen voltam Lotte kérésének eleget tenni. Nem bírtam várni a megbeszélrt időpontig és csak elmentem hozzájuk.

Ü: Megtehetette volna, hogy várjon?

W: Nem, már nem.

Ü: Mit szólt ehhez Lotte?

W: Neheztelt rám. Nagyon. Azt mondta, hogy nem tartottam meg a szavamat, pedig mindkettőnk nyugalmaért kért.

L: Kérem, uralkodjék magán! Legyen férfi, utazzék el!

W: Ilyeneket mondott, majd zongorázni kezdett. Aztán hirtelen arra kért, hogy az Ossziánfordításomból néhány éneket olvassak fel neki. Még nem hallotta. S én olvasni kezdtem.

Ü: Tetszett neki?

(Werther nem válaszol.)

Ü: Halló! Halló!

CSENGETÉS

L: Képzelve el. Megrendülve hallgattam felolvasását a hervadásról, az eltűnésről. Szörnyű sejtelmeim támadtak. Csak nem a szándékát közvetítette a műben? Elveszítettem önuralmam, sírni kezdtem és csak arra emlékszem, hogy izzó arcunk örjögő csókolózásban ér össze.

CSENGETÉS (Új hívás érkezik.)

W: Az Ossziánban megéreztük saját megoldhatatlan nyomorúságunkat. Lotte bizony haragra gerjedt. Biztos igaza volt. Fojtott indulattal hevesen azt mondta:

L: - Engem nem lát többet!

Ü: S ezt el is kellett, hogy higgye, ugye?

W: igen, tudtam, hogy elvégeztetett. Azt mondta, hogy nem találkozunk többet. Ha meg kell halnom ahhoz, hogy Lotte mindörökre az enyém legyen, hát akkor meghalok. Ha a férje és az e világ szerint bűn az, hogy őt a saját karjaimban szeretném tudni, akkor e bűnért megbüntetem magam... és akkor is az enyém. S ezt Isten előtt is vállalom. Meg is írtam neki, mi az, hogy meghalni? Álmodunk, amikor a halálról szólunk.

Ü: Azt mondja, hogy álmodunk? Csak ennyi lenne? Nem több-e ennél?

(A hívás megszakad, új hívás.) CSENGETÉS

L: Halló! Ne haragudjon, hogy zavarom. Felköltöttem?

Ü: Nem baj. Hogy van?

L: Nyugtalan vagyok, keveset alszom és rosszakat álmodom, de hát érthető, azt hiszem. A kétségeim, tudja, szünet nélkül gyötörnek. Nem tudom, jól tenném-e, ha feltárnám férjem előtt a Wertherrel való utolsó találkozásunkat, amikor annyira megfeledkeztem magamról... és... talán nem kellett volna... és talán azt sem kellett volna, hogy Werthert magára hagyjam.

Ü: Úgy gondolja, ha nem teszi ezeket, most nem kellene annyira aggódnia, nem?

L: Nem tudom. Milyen kár, hogy nem születnek jó megoldások.

Ü: Úgy érzem, hogy bántja ez. Olykor csődöt mondanak elképzeléseink egy jó megoldásra, ha ebben magunkra maradunk.

L: Tudja, nagyon félttem Werthert és teljesen tehetetlen vagyok. Werther sohasem titkolta, hogy távozni vágyik ebből a világból, s erről gyakran vitatkozott vele a férjem, aki nekem azt mondta, hogy nem kell komolyan venni, csak fenyegetőzés az egész.

Ü: Most úgy érzem a szavaiból, hogy saját magát is félti. Kezd komolyra fordulni a dolog?

L: Azt hiszem, nem tudom... csak kellene... vagy jó lenne, ha valami jó történe. Meg kellene próbálnom rávenni a férjemet, hogy menjen át Wertherhez. Tényleg, ez jó lenne... jó lehetne. Előtte csak el kellene mondanom neki Wertherrel való utolsó találkozásunkat. Biztos megértené, ha őszintén kiönteném előtte a lelkemet.

Ü: Biztos. Ő jó ember és mód nyílna mindnyájuk helyzetének tisztázására. Albert ebben biztosan segítőkész lenne.

L: Éppen erre készültem, amikor... képzelje el, megjelent Werther inasa és kölcsönkérte Albert pisztolyait. A férjem intett nekem, hogy adjam oda. Elképzelheti, milyen rémületet éreztem. Szinte villámcsapásként hatott rám, amikor Albert szerencsés utat kívánt Werthernek.

Ü: Örület.

L: Igen s még ennél is több, mert közben megérkezett az egyik barátnőnk és a számításunk ellenére, jól érezve magát, ottmaradt. Így semmi esély nem volt a továbbiakban valamit is csinálni. Bénultan ültem az eljövendő iszonyatának tudatában. Mondja, maga mit tett volna?

Ü: Azt hiszem, ennél többet én sem, mit maga tett.

L: Köszönöm, ez jól esik. Ez... legalább jól esik.

(Kora reggel, váltáskor.)

VÜ: Szia! Na, milyen volt az ügyeleted? Jesszusom, te holtfáradt vagy!

Ü: Pocsék volt. Szörnyű, mint egy nagyon rossz álom. Túltett minden képzeletemen.

VÜ: Krízishívásod volt?

Ü: Krízishívás? Hm! Sokkal több és félek, hogy nagyon nagy baj lesz... és bánt, hogy nem tudtam tenni semmit sem.

VÜ: Te jó ügyelő vagy. Mindnyájan elismerjük fogékonyságodat és tudásodat. A hívók örülnek, ha kapcsolatba kerülnek veled. Ne aggódj!

Ü: Hm! Most aztán jól eltalálták a fogékonyságomat, meg mindent. Azt hiszem, megkérdőjelezhetem a felkészültségemet. Mondd, mit gondolsz, mi történt Lotte barátjával?

VÜ: Semmi rossz. Miért csinálna magának meg másoknak is bajt? Semmi értelme nem lenne. Csak akkor lehetséges minden, ha az élet mellett dönt, így idővel még Lotte is az övé lehet. Na, menj haza és pihend ki magad.

Ü: De mi történt... és miért? Hát nincs itt irgalom, kegyelem, belátás?

VÜ: Eredj már! Miért lenne? Lotteék elrontották Werther boldogságát, Werther meg elrontja az övékét.

Ü: Ugyan már! Werther nem is volt boldog soha, s hogy az övéké is elromlik...

A hang: Miután Werther átvette a pisztolyokat, ujjongani kezdett és megáldotta azokat.

W. távolról: A te kezedből kívántam az eszközt és most kapom a halált. Utoljára láttam az erdőt és az eget. Isten veletek. Albert, rútul fizettem neked, de te megbocsátasz. Tedd boldoggá az anygalt! Minden olyan csöndes körülöttem és a lelkem oly nyugodt. Köszönet neked Isten, aki ezt a melegséget és ezt az erőt adod. Megkértem édesapádat, hogy vegye oltalmába a holttestemet, kérd rá te is. Te nyújtottad nekem a halál szédületével tele hideg, borzalmas poharad. Abban a ruhában temessenek el, amelyet Te megérintettél és megszenteltél, a szíved fölött viselt halványpiros szalaggal együtt. Hogy örültem mindennek. Nyugodj meg, kérlek, nyugodj meg.

LÖVÉS hallatszik.

A hang: Reggel a szörnyű hír hallatára Lotte ájultan zuhant a megdőbbent Albert elé. A temetésen sem Albert, sem Lotte nem volt... és pap sem volt.

(A stáb a döbrent csendje után különböző véleményeket lehet hallani.)

ST1: Ennek a Werthernek a célja nem a szántsándékos meghalás volt?

Ü: Szerintem a célja az volt, hogy szeressék.

ST2: Engem bosszant Werthernek a küzdelem nélküli célja.

ST1: A szerelem fájdalma elől a halálba menekült.

ST3: Halála a saját rossz döntésének eredménye volt.

ST2: Döntés? Mondta, hogy tekintsük a rossz kedvét betegségnek.

VÜ: Különös érzelmű és gondolkodású ember lehetett.

ST1: Szerintem szélsőséges és szertelen volt. Idealista!

ST3: A mindenséget mérte magával és a mindenséggel magát.

ST2: Meg Lotteval!

ST1: Lotte szegény, Ha tudja, hogy Werther ennyire félreérti, dehogyan lesz hozzá annyira jószágos, meg szíves, meg édesen együtt érző.

ST3: Albert pedig figyelmeztette, Werther is fékezhetne volna magát. Érdekes, hogy az előtte levő példák nemhogyan erősítették volna, inkább gyengítették. Ki érti ezt?

Ü: Arra nem gondoltatok, hogy Werther szánnivaló és jó ember is lehetett?

ST2: Igaza van Werthernek, valamit az ember vagy szenvedéllyel csinál, vagy sehogy.

VÜ: Azt gondolod, hogy ez akár ránk is vonatkozhatna?

Szolgálatvezető: Mi ez az izgatottság, ez a nyugtalanság? Kérek egy kis csendet!

(A jegyzőkönyvbe pillantva, tünődve)

Tényleg nagy vihar volt az éjjel, s volt kit elsodort, s volt kit megtépett, mert épp arra járt.

Úgy látom, úgy érzitek, hogy ez a szomorú eset nektek és rólatok szól. Azt hittétek, hogy

ilyenre nem fogtok találkozni, elkerül benneteket? Vagy nem ilyenre vágytatok-e kezdetben titkon szorongó várakozással?

Ü: Mégis nem akarok, nem szeretnék több Werthert!

Szolgalatvezető: Ugyan. Csak örülj neki. Megsúgom: beavatott lettél, s ez általában nem szokott kellemes lenni, gyakoribb, hogy fájdalmas.

(Tiltakozó, kelletlenkedő zszibongás.)

Szolgalatvezető: Jó, jó! Ilyesmiben egyszerre mindannyian nem részesülhettek. Most csak neki sikerült.

(Innen-onnan): Kösz, kösz. Jó, jó!

Szolgalatvezető: A magatok világából elvagytatok a segítők világába. Bensőtök vezérelt, s ti tudjátok miért..., hogy az tökéletesebb és teljesebb legyen, mint Wertheré egy szerelem által. Ő nem vállalta a küzdést, lemondott, mert a dolgok nem az elképzelései szerint alakultak. Az élet szereplői nem játékgurák, akiket ide-oda teszünk, és egy ecsettel tetszésünk szerint színezzük. A ti munkátok sem alakul mindig kedvetek szerint. Bizony előfordul, hogy a valóság egy kegyetlen szelete egy csöngetéssel érkezik látogatóba hozzátok, s akkor alaposan megcsípheti a lelketeket.

VÜ: De miért nem tudtunk tenni semmit sem?

Szolgalatvezető: Tudni tudtatok volna, csak nem tehattetek. A szükség olykor csak a meghallgatás szenvedését méri rátok.

VÜ: De mi tenni, segíteni szeretnénk!

Szolgalatvezető: Van, hogy egy drámának csak fültanúi lesztek. Werther csak ennyit kívánt tőletek, többet semmit, bár pont eleget.